

SALA DE
LECTURĂ

Luceafărul

Săptămânal de cultură editat de Fundația Luceafărul
Apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România
An XVI, Nr. 8 (797), Miercuri, 12 martie 2008
16 pagini. Preț: 2 lei

Apare cu sprijinul
Primăriei sectorului 2 București.
Primar Neculai Onțanu

ȘTEFAN ARTENI ă americanul neliniștit

În acest număr:

GRETE TARTLER:
*Makine sau despre
limbajul scriitorului
în mileniul III*

CARMEN FIRAN
și
VIOREL LICĂ:
Poeme

BOGDAN
TEODORESCU:
De-a uninominalul

FLORICA BUD:
*Fecioarele
din Parlament*

GABRIEL RUSU:
*„Fetițele“
cu reportofon*

Dintre sute de catarge
EMANUEL
GURALIVU

PREMIILE
GOPO

*Multe statuete
pentru
puține filme*

Interviurile Luceafărului

AZI, UN DIALOG CU SCRITORUL MAGHIAR
PÉTER NÁDAS realizat de IRINA BUDEANU

California Dreamin' (Nesfârșit) premiat la Londra

Premiul Fundației *Satyajit Ray* a fost acordat anul acesta regizorului Cristian Nemescu pentru filmul *California Dreamin' (Nesfârșit)*.

Fundația *Satyajit Ray* din Londra, care comemorează viața și opera celui mai cunoscut regizor indian, oferă anual un premiu pentru cel mai bun regizor participant la Festivalul internațional de film de la Londra (Times BFI London Film Festival). Sunt alese filme care exprimă umanitatea, compasiunea și talentul cinematografic așa cum le-a văzut Ray. Primul premiu a fost decernat în 1996.

Ceremonia de decernare a avut loc pe 12 februarie la British Film Institute, iar premiul a fost oferit de Sir Christopher Frayling, președintele Arts Council of England și rector al Royal College of Art din Londra.

Inspirat de un fapt real din timpul războiului din Kosovo, *California Dreamin' (Nesfârșit)* este o dramă cutremurătoare despre fascinația românilor pentru „visul american”. Prezent pe afișul Times BFI London Film Festival, filmul a fost descris ca o „satiră dură la adresa României de azi și a politicii externe americane”. (Nick Roddick)

Filmul a câștigat premiul *Un certain regard* la Cannes în 2007. Pascale Ferran, președintele juriului, l-a descris ca fiind „de departe filmul cel mai liber și mai captivant pe care l-am văzut în cele zece zile de festival.”

California Dreamin' a fost văzut la Londra și în cadrul festivalului de film românesc organizat în noiembrie 2007 de ICR Londra în parteneriat cu Institutul Francez. Tot cu sprijinul ICR, filmul va

rulea la Festivalul New Europe din Edinburgh (4-13 aprilie 2008), fiind chiar pelicula care deschide acest festival.

Ca laureat al Fundației *Satyajit Ray*, *California Dreamin' (Nesfârșit)* se înscrie într-o serie de mare prestigiu. Anul trecut premiul i-a fost acordat lui Florian Henckel von Donnersmarck pentru filmul *Viața celorlalți (The Lives of Others)*, laureat al Oscarului pentru cel mai bun film străin.

CALENDAR 18 -25 martie

18.03.1917 s-a născut Mircea I. Ionescu-Quintus
18.03.1921 s-a născut Valeriu Anania
18.03.1926 s-a născut Romul Munteanu
18.03.1936 s-a născut Paul Sân Petru
19.03.1945 s-a născut Viorel Grecu
19.03.1951 s-a născut Carolina Ilica
20.03.1929 s-a născut Gina Argintescu Amza
21.03.1957 s-a născut Florica Bud
22.03.1938 s-a născut Anaïs Neresian
22.03.1954 s-a născut Gabriel Chifu
22.03.1950 s-a născut Nicolae Stelea
23.03.1920 s-a născut Radu Lupan
23.03.1928 s-a născut Déac Tamas
23.03.1943 s-a născut Valentin Ciucă
24.03.1925 s-a născut Dinu Ianculescu
24.03.1927 s-a născut George Damian
24.03.1949 s-a născut Constantin Zărnescu
25.03.1942 s-a născut Ana Blandiana
25.03.1942 s-a născut Basarab Nicolescu

Revista „Luceafărul” așează printre prioritățile politicii sale editoriale descoperirea și promovarea tinerelor talente din toate sectoarele creației literare: poezie, proză, dramaturgie, eseu, critică și istorie literară, reportaj etc.

Așteptăm, prin urmare, cu dragoste și interes încercările tuturor celor care cred că au ceva de spus în spațiul literaturii române de azi sau de mâine.

Autorii care doresc să aleagă echipa de critici a revistei „Luceafărul” pentru a le comenta cărțile recent apărute sunt invitați să le expedieze pe adresa redacției.

Rugăm, de asemenea, editurile din întreaga țară să ne trimită exemplare din cele mai noi volume de beletristică sau din alte domenii tipărite.

Editura Fundației Luceafărul primește, în vederea editării, manuscrise ale autorilor români și străini în condiții financiare avantajoase și la standarde înalte de calitate.

Solicitanții se pot adresa direct redacției sau ne pot scrie pe e-mail-ul revistei.

Correspondențele pot fi expediate pe adresa de e-mail a revistei sau pe aceea a redacției, de preferat în format electronic (CD, dischetă).

Toți cei care ni se adresează vor primi răspuns la *Poșta redacției*. Cele mai valoroase texte vor fi inserate în paginile „Luceafărului”, la rubrica *Dintre sute de catarge...*

Luceafărul

Director: Dan CRISTEA
Redactor-șef: Horia GÂRBEA

Redacția: Simona GALAȚCHI, Gelu NEGREA,
Stelian TĂBĂRAȘ
Concept layout: Adrian BALTAG –
www.dtp-factory.ro
DTP: Ionela STANCIU

Revistă de cultură
Editor: Fundația Luceafărul
Apare săptămânal sub egida și cu sprijinul
Uniunii Scriitorilor din România
An XVI Nr. 1 (790), 23 ianuarie 2008
ISSN – 1220-627X

Art director: Mihai ZGONDOIU
Coordonator pre-press: Alexandru FARCAȘ
Administrație, difuzare: Eugen CRIȘAN
Tipărit la CROMOMAN

Adresa redacției: Calea Victoriei, nr. 133, București, sector 1
Tel.: (021)-212.79.94; Fax: (021)-312.96.93
email: fundatia_luceafarul@yahoo.com
www.fundatialelucelarul.ro
Banca Comercială Română – Sucursala Sector 1, București
Cont Lei: RO17RNCB0072049692900001
Cont Euro: RO33RNCB0072049692900004,
COD SWIFT: RNCB - ROBU

IMPORTANT! Colaboratorii ne pot trimite materiale doar în format electronic și culese cu semne diacritice!
Reguli generale de corespondență cu redacția: Manuscris nesolicitat și nepublicat nu se înapoiază. Textele trimise către rubrica *Poșta redacției* vor purta pe plic mențiunea respectivă.

Conform prevederilor Statutului, Uniunea Scriitorilor din România nu răspunde pentru politica editorială a publicației și nici pentru conținutul materialelor publicate. Revista „LUCEAFĂRUL” promovează diversitatea de opinii, iar responsabilitatea afirmațiilor cuprinse în paginile sale aparține autorilor articolelor.

DIFUZARE

Revista „Luceafărul” poate fi cumpărată de la chioșcurile RODIPET și IMPACT din București și din țară. În București mai poate fi găsită la librăria de la Muzeul Literaturii și în pasajul de la Universitate.

ABONAMENTE revista „LUCEAFĂRUL”

● Abonamente se pot face la toate sucursalele RODIPET și la oficiile poștale. Revista „Luceafărul” este înscrisă în Catalogul Publicațiilor RODIPET la nr. 2048.

● Vă mai puteți abona, de asemenea, prin S.C. ORION PRESS IMPEX 2000 S.R.L., O.P. 77, C.P. 19, București, Sector 3, telefon/fax: (021)-610.67.65 sau (021)-210.67.87.

● Se pot face abonamente și direct la Fundația „Luceafărul”, expediind banii prin mandat poștal sau prin ordin de plată în contul RO17RNCB0072049692900001, BCR - Sucursala Sector 1, București și trimițând apoi o copie după dovada plății abonamentului pe adresa fundației, Calea Victoriei, Nr. 133, București, Sector 1 sau prin e-mail la fundatia_luceafarul@yahoo.com împreună cu Talonul de abonare completat.

Nume.....	Prenume
Compania.....	Cod fiscal.....
Str....., Nr....., Bloc	Scara
Etaj	Apt., Localitate
Județ/Sector	Cod poștal
Telefon	E-mail:
Adresa de livrare (dacă este diferită de adresa de mai sus):	
Str....., Nr....., Bloc	Scara
Etaj	Apt., Localitate
Județ/Sector	Cod poștal
Telefon	E-mail:
Număr abonamente contractate începând cu data	
de	
☐	3 luni (13 numere) 26 lei
☐	6 luni (26 numere) 50 lei
☐	12 luni (48 numere) 90 lei

● **PROMOȚIONAL:** Toți cititorii care se vor abona în luna martie vor primi cadou un calendar de perete pe anul 2008. La un abonament făcut direct aveți 30 % reducere pentru cel de-a doua, iar pentru două abonamente întregi făcute, aveți 50 % reducere pentru al treilea.

● **Cititorii din străinătate** sunt rugați să trimită dovada plății a 200 de euro prin mandat poștal sau prin transfer bancar în contul RO33RNCB0072049692900004, Cod SWIFT: RNCB - ROBU, BCR - Sucursala Sector 1 pentru abonamentul pe un an. Copia acestei dovezi și adresa completă se expediază pe adresa redacției sau se trimite prin e-mail, cu specificarea *Abonamente revista „Luceafărul”*. Pentru relații suplimentare legate de distribuție nu ezitați să ne contactați la numerele de telefon: 0727-87.22.76 sau 0722-15.26.69.

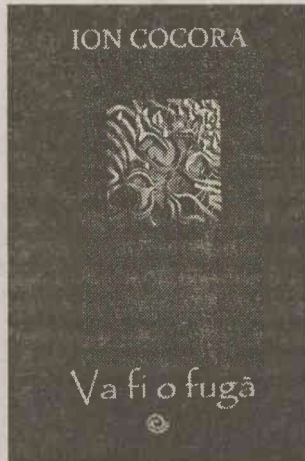
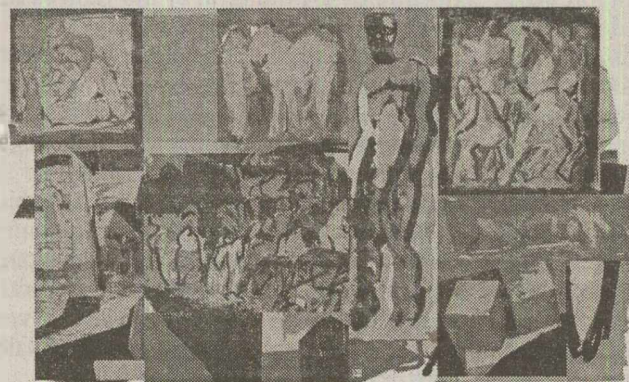
Între spaimă și senzualitate

Cronica
literară
Dan Cristea

Cu un debut în poezie petrecut în 1969, urmat apoi de alte numeroase volume de versuri, cu câteva premii literare la activ, cu o implicare, mai recentă, în viața de editor (alcătuitor, de exemplu, al unei ediții sentimentale din lirica parțial uitată a lui Ioan Alexandru), așadar cu o îndelungată carieră în spate, Ion Cocora nu și-a dobândit, cu toate acestea, un loc prea bine fixat în peisajul literaturii de astăzi. Cronica teatrală l-a concurat, pe de o parte, pe poet. Pe de altă parte, critica a balansat în ce privește aprecierea producției lui în versuri, amânându-și verdictul într-un soi de așteptare bine temperată. S-a vorbit deopotrivă de un fond nostalgic, dar și de un simț dezvoltat al decorului poetic, dar și de un lirism lejer și colocvial. Nelămurit eu însumi despre valoarea și locul pe care îl ocupă în peisajul literaturii de astăzi, m-am hotărât să-mi conturez o opinie eventual cât mai aproape de un așa-zis adevăr al criticii), parcurgând cu atenție recentul volum al autorului, *Va fi o fugă*. Poetul începe realmente bine: „Scriu despre tot ce se poate scrie cu mâna stângă/ cu dreapta nu mai știu decât să fac semnul crucii/ vin dintr-o neguroasă provincie îndepărtată/ unde satrapii au luat chipul îngerului tău doamne// unde pe o tejghea de cărciuună suferința și mila/ rămase fără mușteriu își ling singure rănilor/ unde înlăuntrul unei muzici amăgitoare și perverse/ dragostea e o mașină care macină ca o deportare// nu mă întreb în ce stare de criză se află scaunele/ aștept să mi se întindă vreunul și să moțâi pe el/ în minte cu monogramele nedescifrate de pe gâtul cailor/ să mă fac din ce în ce mai nevăzut// întotdeauna am crezut doamne că ne putem înțelege/ chiar dacă ne-ai pus cuvinte atât de diferite în gură/ că mi-ai dat durerea doar pentru a mi-o alina/ cum alină veninul pe cel părăsit în gușa de viperă“ (poemul *Cu mâna stângă*).

În ciuda câtorva inadvertențe ale auzului poetic (de exemplu, în locul lui „unde“, cu care începe strofa a doua, ar fi fost de preferat deicticul de îndepărtare, „mult mai puternic, „acolo“), poemul e convingător prin însăși mișcarea lui de rugăciune apocrifă (eul poetic scindat între rugă și scris), prin apelul la un loc de origine (provincia neguroasă), prin decorul realist (cărciuma) care îl înscrie în tabloul cotidian al poeziei tinere actuale, prin metaforele *suferinței și milei*, evocate într-un context opozant, al desacralizării, metafore care se vor dovedi, mai departe, printr-un puținii centrului coagulanți ai imaginației despre sine a poetului. De asemenea, imaginea iubirii precum o „mașinărie care macină ca o deportare“ sau imaginea concret-fabuloasă a veninului care alină pe „cel părăsit în gușa de viperă“, totul fiind pus în legătură cu metafora *durerii*, se pot înscrie fără îndoială printre exemplificările de poezie adevărată.

Partea cea mai bună a liricii lui Ion Cocora trebuie pusă în legătură cu încercarea poetului de a-și croi o mitologie personală, mitologie, din păcate, rămasă numai schițată sau doar sugerată. În locurile unde acest lucru îi reușește, poetul, cultivând misterul despre sine,

**Ion Cocora: *Va fi o fugă*,
Editura Palimpsest, București, 2007,
113 pagini**

dă de înțeles că ar duce o existență secretă. Existența unui străin sau a unui proscris, a unui anonim sau a unui fugar. Vocabularul expresionist îl ajută să-și amintească de „carnea și sângele meu“, de „inocența și pașii fugarului“, de „nevrozele“ sau „durerea secretă a iluziilor pierdute“, de o „disperare ireversibilă“ sau de o „inimă locuită în miezul unui strigăt transfigurată“. Poetul vorbește, atât direct, cât și indirect, despre o „frică“ rămânând aceeași și de care nu poate scăpa, oricât de adânc s-ar afunda în „izvorul calului cu aripi“ (firește, Pegasusul poeziei). Dacă insomnia e o „boală“ cu care ființa poetului se confruntă doar în vremea din urmă, spaima ori frica par a fi gravate în însuși orizontul acestei ființe: „am fost un destoinic crescător de iepuri doamne/ am învățat ce este frica direct pe limba lor privind/ sângele abatoarelor cum mi se scurge printre degete/ într-un amurg cu angroșiști fugind din calea haitei// mă poștești acum doamne să locuiesc în ochii tăi/ promițându-mi liniște și pielea netedă a unui abecedar/ pe care literele se citesc unele pe altele se scriu unele pe altele/ bucuroase să trăncănească și să aprindă chibrituri“ (*Pe o pașiste a gramaticii*). De altfel, în cea mai izbită confesiune din volum, cea cuprinsă în poemul titular, Ion Cocora își imaginează, atât în limbajul lucidității, cât și în acela al metaforei, o zi finală a izbăvirii, punând totodată degetul pe rana interioară care îl alienază. În viziunea poetului, spaima și senzualitatea își dispută „răul“ lăuntric care îi impregnează ființa printr-o alchimie de taină: „aștept o zi când spaima și senzualitatea să-și dispute răul din mine să mă smulgă din viața secretă a străinului și să-i devore alchimistul va fi suferință va fi martiriul va fi o fugă frivolă din trup va fi o lungă lectură de scrisori în așternuturi de paloarea cărnii“.

Cum prima secțiune a volumului se intitulează *Scrisul*, este interesant de văzut și urmărit cum își imaginează și cum își visează Ion Cocora activitatea literară, poemul și propriul său gest de creator. Pentru sine, scrisul apare astfel ca o „boală“, ca un „siciu din care te evapori clipă de clipă precum marea din sare“. Este, așadar, scrisul - evaporare, cheltuire și mistuire de sine, pentru a fi percepute doar cristalele. Înfrățit cu moartea și cu spaima trupului, de scris, odată început, nu se mai poate scăpa. Cel care scrie trebuie să se resemneze de a se afla într-o poziție de exclus, în „pielea proscrisului“, după cum trebuie să-și jertfească „delirul“, să-l transforme într-o „blândețe a retoricii“, tocmai bună de înfășurat în „jurul sufletului“ precum un brâu tămăduitor. La rândul ei, această „blândețe a retoricii“ trebuie să ascundă dezastrele și eforturile din interior: „înlătură-ți spaima din trup oricare e prețul/ chiar dacă ar fi să smulgi/ fășii de carne de pe tine/ nu scâșni din dinți decât pe ascuns/ surâzi inițiatilor în tainele virtuții/ amintește-ți că tencuiala de pe zidurile/ cazematelor cade cu ziduri cu

tot/ rămâi resemnat în pielea proscrisului/ efectul anestezie al uitării nu te scapă/ de scrierea până la capăt a poemului“ (*În pielea proscrisului*).

Nu puține dintre ideile despre poem și poezie cu care se confruntă Ion Cocora sunt idei aflate în plină circulație la ora actuală, unele dintre ele aparținând poeziei optzeciste, cu accentul ei pus pe derizivitate și desentimentalizare, altele fiind susținute și puse în practică de epigoni ai acesteia. Astfel, poetul clamează, de exemplu, că nu are nici o problemă să apară în public cu un poem „dezafectat, ros pe dinăuntru de detergenți și prea mult frecat cu peria de sârmă, rămas fără smalț ca și oala în care bunica obișnuia să fiarbă fasolea și sarmalele iar câteodată și rufele de duminică ale familiei“. Pe de altă parte, poemul acesta „dezafectat“, cu înfățișare de vechitură, devine un instrument polemic. El nu va mai servi poetului drept mijloc de a-și ascunde durerea în spatele său, pentru că, așa cum declară autorul poemului, „am obosit să mai fiu altcineva decât cel ce sunt adică un ins/ neajutorat dar nicicând părăsit de milă și bunătate“. Regăsim astfel „blândețea retoricii“ (încă un exemplu elocvent: „mă prefac totdeauna într-un bandaj cu milă în ochii celui fără vedere“), lucru care nu-l împiedică pe poet să-și îmbrace uneori dicția în alăturile pamfletului versificat contra „barbarilor“, contra „junelui poet“ sau contra „tupului și agresivității din limbajul poezilor tineri“. Ironic și autoironic, cu multă risipă de vorbe însă, Ion Cocora afectează situația pe poziția „vechilor“ nostalgici: „poezia însăși e cu nervii în pom/ cedează dinlăuntru mă pune la zid ofuscata/ bietul de mine nu mai pot ține pasul cu ea/ o lipsesc de desfătările mileniului trei/ nu-i gâdil nările nu-i înțep buricul cu pixul/ viril al poezilor tineri/ îi umplu gura cu frunze de mentă/ o ornamentez cu fleacuri sentimentale/ la care nici cenzorii nu mai tresar în groapă/ deși cândva le-au dat dureri de cap și adus glorie/ plină de dispreț îmi întoarce spatele/ se îndepărtează răsând cu gura până la urechi/ numiți-l nostalgici și lăsați-l să se ducă dracului“ (*Altă dimineață*).

Risipa declamatorie, anecdota, versul de circumstanță, dedicația, absența, în mare, a contrapunctului și a tăcerii fac însă prapad din a doua secțiune a volumului (intitulată *Himerele*), secțiune dedicată iubirilor, dar și momentelor de criză erotică, de dezamăgire, de gelozie sau de despărțire. Curios e faptul că poetul știe să folosească, din când în când, limbajul intimității (ca în *Analogii tandre*) sau limbajul obiectelor evocatoare ale femeii (ca în *Astăzi va fi*), limbaj pe care îl găsim ilustrat cu brio, de pildă, în *Descântoteca* lui Sorescu, dar, în schimb, preferă cel mai adesea „poemul incoerent aburind ca o cerneală proaspătă pe care îl scriu acum când îți simt mișcările de felină în sânge“. O anume luciditate critică, venită din autoironie, nu-l părăsește totuși pe Ion Cocora, căci poetul își recunoaște, printre rânduri, „criza de imaginație“, „faptul că nu se poate lecui nici acum de „metehnele poezilor sentimentali“ sau împrejurarea că „dramele sentimentale înfulecă lacom/ din poezie din viață“.

În a treia secțiune a volumului (*Înserarea*), intrând în „piele de om bătrân“ și simțindu-se departe de „gloria și limbuția românească a autorilor de poeme“, Ion Cocora regăsește ca prin minune accentele simple și calde ale fericirii din copilărie, tulburătoarea asfixie a aducerilor aminte, euforia unei lecturi din Kavafis (gândind la „castitatea senectuții“), poezia memoriei, transcrisă cu „cuvinte vechi și uriașe/ de parcă ar veni de sub lupă“. Ar fi chiar momentul ca poetul septuagenar, mai atent la conștiința artistică, să facă pasul spre poezia memorabilă.

Ficțiune și tandrețe

DANIELA FIRESCU

Există cărți care redau mimetic realitatea și altele care o recrează, care impun un pattern, o realitate proprie. Iolanda Malamen impune în *Antoniou și Kawabata* (Cartea românească, 2007) o perspectivă aparte și recuperează umanitatea unei lumi declasate și o transformă într-o formă de artă.

Antoniou și Kawabata alcătuiesc unul dintre cele mai extravagante cupluri, doi bătrâni cloșarzi ce supraviețuiesc la periferia Bucureștiului, refugiindu-se într-un prezent fabulos, ca într-un cocon protector populat de povești și vise pline de lirism. Cei doi se competează perfect: „marea de povești” ce locuiește în Antoniou își găsește în Kawabata auditoriul perfect, nevoia de a crea iluzii este secundată de dorința de a crede în ele, de a se lăsa amăgit. Forța cuvintelor este nemărginită, și se manifestă nu doar la nivelul ficțiunii, ci și în „ceremonialul” dialogurilor cotidiene, savuroase nu numai prin apelativele colorate, dar și prin tratarea ironică și uneori gravă a propriei condiții marcată de ratare, abandon, disperare, inutilitate și renunțare.

Rafinamentul, estetismul ce infuzează romanul devine și mai vizibil prin asocierea sa cu existența imundă a ghetoului. Se dezvoltă o întreagă teorie a ratării, a ratării trăite cu voluptate, a provocării limitelor proprii. Antoniou își asumă condiția ca o autoflagelare, ca decizie radicală în urma șocului provocat de descoperirea relației dintre tatăl său și iubita sa. Renunță la tot, mai puțin la viață, își conștientizează și exersează umilirea ca într-o prăbușire controlată în căutarea izbăvirii, a unei eventuale reconcilieri cu lumea. Aceasta este și contradicția sa, respinge societatea, dar așteaptă un răspuns de la ea, de unde și interesul obsesiv pentru Uniunea Europeană.

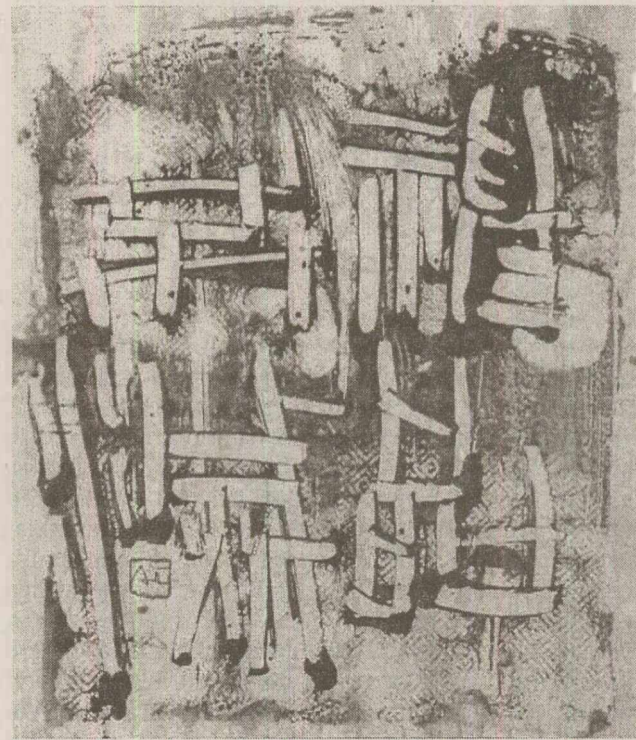
„Soluția japoneză”, pe care o impune codul onoarei, este adaptată de Antoniou și se concretizează într-o sinucidere simbolică, el se abandonează lumii reale, într-un autoexil forțat ce presupune renunțarea la fantasmăle

scriiturii „Te-ai refugiat într-o bizară economie de cuvinte, tocmai tu, care iubeai cuvintele și erai obsedat de ele. Antoniou, chiar nu îți este dor de cărți și de misterioasele lor capcane?”

Spirit neliniștit – mobilitatea sa intelectuală este întrecută numai de cea existențială – el refuză orice tip de implicare, de dependență. Singurul intrus este Kawabata, împreună au împărțit „cinci ani de cerșit, cinci ani de frig și de foame, cinci ani de povești adevărate și născocite, cinci ani de prietenie la urma urmei”. Dacă identitatea lui Antoniou se pierde în suprapuneri de povești mai mult sau mai puțin autobiografice, cea a lui Kawabata este la fel de spectaculoasă, trecutul lui depravat se pierde sub numele celebru ce îi conferă noblețe și tragism deopotrivă, el pare „o operă de artă, o pictură făcută de un maestru dintr-un secol trecut, cu detalii, lumini și umbre, desăvârșit și minuțios redată.”

O apariție la fel de specială este proiecția feminină a lui Kawabata, Plăcișica, nume cu rezonanțe culinare ce nu poate să-i surprindă complexitatea. Asemeni lui Antoniou, este un suflet hoinar ce nu se lasă prins, „visează la Africa”, are un chip ce animește de Scarlett Johansson, delicată, fragilă; „lumina” ei este explicată prin „boala ingerilor”, maladie ce se manifestă prin încrederea excesivă acordată semenilor. Sub aspectul diafan se ascund însă convingeri puternice care îi justifică alegerile, dar nu-i distrug inocența. „Îmi place mult să hoinăresc. M-am întâlnit în zece ani cu lucruri extraordinare, dar am cunoscut și brutalitatea, și urâtenia lumii. Însă nu m-am cramponat de ele. În fiecare lucru întunecat, eu văd și o picătură de lumină. Mă gândesc numai la acea picătură.”

Antoniou își revarsă asupra ei surplusul de tandrețe, de duioșie, între ei se stabilește o complicitate și liantul acesteia este cartea Psalmilor, decisivă în regăsirea speranței și împăcării cu divinitatea. Intențiile sale

generoase își găsesc expresie în poveștile fără de care Kawabata nu poate să trăiască și care îi fac agonia mai ușoară. Moartea sa anticipează într-un fel „moartea poveștilor”, care, odată strânse în volum, dispar împreună cu autorul lor.

Poveștile lui Antoniou, mici bijuterii lirice sau veritabile „păpuși rusești”, traversează genurile și experimentează tehnici narative și, chiar dacă se pierd, și-au îndeplinit menirea și au preschimbat „întristarea” în „frumusețe”. Același lucru îl reușește și romanul Iolande Malamen prin persistența poetică, prin elogiul prieteniei și al ficțiunii, prin tandrețea și melancolia ce le inspiră.

Fetițele cu reportofon

GABRIEL RUSU

Extrem de severă este privirea cu care Vasile Șelaru fixează, îndelung și în amănunt, presa românească de astăzi, în *Sfârșitul jurnalelor de hârtie – New Media (înțelegi presa, înțelegi lumea, poți comunica)*, ultima lui carte apărută (Editura Hamangiu, 2007). După o analiză atentă, concluzia este pe măsura atitudinii programatice: „Din păcate a devenit o adevărată tradiție ca presa să fie un instrument de manipulare al comunităților, de control al mulțimii și mai puțin de informare a acesteia. Încă de la începuturi aceasta a fost doar un instrument de lucru al puterii de stat indiferent de forma de organizare sau de epocă. Și nici nu se poate altcumva, deoarece presa este o activitate comercială și nu o instituție de binefacere publică. Ea devine de utilitate publică nu prin singularitate ci prin diversitate, nu prin uniformitate ci prin discrepantă” (p. 147). Frazele citate conțin considerații dure, de o neînduplecare rece, e ca și cum ai auzi șuierul lamei de ghilotină căzând. De altfel, apetența pentru afirmația apăsătoare finală, care face dreptate, este evidentă și în titlu. Pe de o parte, ni se anunță apocaliptic extincția ziarelor scrise pe hârtie și supremația

Netului. Pe de altă parte, ni se arată mesianic (și, paradoxal, puțin publicitar!) drumul de urmat pentru a ne înțelege unii pe alții și, mai cu seamă, pe noi înșine. În acest exercițiu de retorică verbală și gestuală al jurnalistului Vasile Șelaru îl recunosc, cu drag, pe scriitorul Vasile Șelaru. Jurnalistul are, după cum mărturisește, 14 ani de profesie în spate. Scriitorul cără, după cum știu eu, mai mulți în acea raniță magică în care adastă bastonul de mareșal în meseria ficționalizării. Poezia și proza lui (patru volume de versuri, trei romane) stau sub semnul căutării tensionate a esențelor de dincolo de aparențe, încearcă să identifice în hărmălaia de bălci a victurii pedestre acele simboluri care jalonează ordinea morală a existenței. Era/este, deci, în ordinea firii ca scriitorul să înzestreze jurnalistul cu o anume intoleranță la compromisiul social și profesional.

Se știe că orice act comunicațional implică intenția emitentului de a folosi forma și conținutul mesajului drept elemente ale unei strategii care să ducă la influențarea opiniei receptorului. Tandemul format din siamezele comunicare și manipulare este un element constitutiv

fundamental al psihicului ființei umane. Existența acestui tandem, mai întotdeauna de natură socio-mediatică, este guvernată de legitățile simbiozei, în sensul că ambele acțiuni se potențează reciproc, rând pe rând, fiecare aflându-și „sursa de hrană” în cealaltă. Comunicarea duce la manipulare, dar manipularea ca finalitate impune un anumit protocol de comunicare sau altul. Acest... adevăr (iată o noțiune ciudată tocmai în contextul ecuației prezentate!) a fost bine însușit de taticienii mass-media, adică de cei care decid cum arată și ce spune presa. În raport cu ei, Vasile Șelaru adoptă postura de **justiciar la curtea idolilor de hârtie**, discursul său dezvoltând coabitarea putridă de interese imunde și orgolii paranoice care se află la originea notorietății patronilor și vedetelor mass-media românești actuale. Cartea are o structură compozită, îmbinând secvențe ad usum delphini despre istoria presei românești și mondiale (la care eu, unul, aș fi renunțat, pentru că îngreunează fluxul demonstrației), cu studii de caz de ieri și de azi (exclente, deoarece „materializează” opiniile enunțate) și demonstrații eseuiste (adevărate coloană vertebrală a pledoariei

Comunicare

pentru o gazetărie curată). Din nou, scriitorul stă umăr la umăr cu jurnalistul, urmarea benefică fiind aceea că o vibrație emoțională convingătoare dublează cercetarea sobră și tehnicistă a reporterului care anchetează ziaristic un subiect. Astfel, Astfel, mersul câștigă credibilitate în fața unui cititor „îndoctrinat” cu surrogate de realitate și formatori de opinie fabricați de grupuri de presiune oculte. Un cititor care nu știe nimic despre, de exemplu, **Pseudojurnalismul și mimetismul în presă, Securitatea manipulează S.R.I., „Fetițele” cu reportofonul și „băieții de spirt” care dau cu pixul prin presa românească, Cartelul oligarhilor de presă și jurnaliștii incomozi, Cât de cinștii sunt jurnaliștii care semnează și contractele de publicitate.** Iată că un jurnalist spune adevărul despre jurnalismul românesc de acum nu din dorința de a-l denigra, ci din iubirea de o și pe viață pentru profesia lui.

În ceea ce privește supremația New Media, am o singură îngrijorare: ce încredere poate avea cititorul în acuratețea informațiilor postate pe Net!? Marile rețele care susțin că găzduiesc tot ceea ce s-a întâmplat și se întâmplă, de la o variantă (a lor) a Iliadei, la relatarea on line (a lor) a unei ciocniri militare la zi au patroni, căci unde finanțare nu e, nici Net nu e. Dragă cititorule, atâta vreme cât vreau să te manipulez, îți voi trimite și în palpabil, și în virtual o realitate cenzurată, modificată, inventată...

Poeme de Carmen Firan

Lirică

anul câinelui

lui Mircea Ionescu

îmi caut urma în culcușul de frunze
sub o piatră încinsă de viermuiala
sufletelor care mi-au făcut loc
cu brațul subțiat
jumătate centaur, mai mult de jumătate om
șintesc în steaua din care am căzut din calcul sau
eroare

trecerea mea pe aici nu e decât o repetiție
înaintea marii călătorii pe spinarea câinelui de lemn
îmi potrivesc respirația cu a lui
puterea ascunsă în slăbiciuni studiate
frica de a vedea capătul drumului
când morții dragi mă vor ține de mână
luminând ca păpădiile câmpia scăldată de lună

ghemuită în jurul inimii
voi măsura pământul cu palma

de sus toate se văd la fel

dacă nu ar fi fost acea dimineață de toamnă
expirația încinsă a orașului decapitat
liniștea căzută ca o cortină de plumb vișinie
am fi continuat să pariem strâmb

pe lupte închipuite
pe geografii imaginare

cei puternici sunt singuri
cei puternici sunt triști
și atât de vulnerabili în candoarea
de a-și împinge visele
până unde nici ei nu le mai pot urmări
cu privirea

de sus toate se văd la fel:
morții cu morții
viii cu deșertăciunea

în contra-antotimp

la tine e iarnă
pustiu și liniște de parcă orașul a fost evacuat
se întinecă devreme și rămâne așa

vii spre mine încet
călând apăsător
și cu fiecare pas ceva dispare definitiv

la mine e vară
nu ajunge decât ecoul zăpezii strivite
brațele tale băjbâind într-un spațiu alb și închis
ca un cearșaf de spital

în cele din urmă întunericul și lumina arată la fel
tunelul care te scuipă afară și cel care te soarbe înapoi

trag perdelele la fereastră peste un contra-antotimp
din care nimeni nu s-a mai întors cândva

culorile au încă sunete

vă scriu: îndepărtați-vă de moarte
ea vine oricum, își înfășoară oul la loc
în cuibul lui de fire strălucitoare
fugiți cât mai departe acum și în fiecare seară pe la
nouă
când degetul ei împinge limba ceasului deșteptător
cu încă un suflet, un ton, un bătrân mai la dreapta
o femeie și mai la dreapta, un șir de păsări la geam
ciugulind din inima mea

ea veghează neobosită în prag
ca un câine credincios atent
să nu te irosești oricât în lumea asta
care are nevoie de tine
doar cât să-ți numere numele pe o hârtie

îi frâng șira spinării și ies afară
acolo unde culorile mai au încă sunete
orbii mă trec strada
mă trec cu vederea

de partea cealaltă așteaptă un câine negru tăcut

Viorel Lică: Masă de disecție

1

Încercare de reclădire a vieții de le zero.
Rechizitoriu în toată regula asupra lumii.
Exhibiționism cu rețetă de succes.
În momentul cheie nu iei în calcul nici un fel de
criteriu.
Rămâi în zona măștilor ca un câine de pază scos
de la naftalină de post-istoria nedrept de săracă.
Ai actoria în sânge dintr-un
septembrie negru, autosuficient. Ești
victimă și călău în același aluat al unui
scenariu pricâjit și părăsit de culori din
prima linie a frontului.

2

Acoperit de o paradigmă în sistem avalanșă, cu o
temă
favorită de manipulare în brațe, țeși la cămașa de
forță un joc de-a v-ați ascunscelea cu viața toxică
decorată în stil baroc și în rasate tandrețuri cu
acelerația alcoolului – antreprenor în derădere.
Te așezi cu reverență în fotoliu și aștepti din eter
un nou tip de existență, final trist de partidă
cu un cobai burdușit de clemență.
Nu-i nevoie să înțelegi clevetirea en vogue, bine
bătută în cuie de pe o zi pe alta, chiar dacă ești în
cea mai bună formă, precum a fiarei cu vocea
poleită. Te
aperi simplu, cu fraza scurtă, tăioasă și precisă.
Setea de Dumnezeu are puteri secrete.
Nu trebuie să ai toate răspunsurile de pe conducta
adrenalinei. Sufletul vinovat, încărcat de o istorie
păguboasă, așteaptă întemeietor în
ploaie tutela Îngerului bonom ca pe un drept din
naștere care îți lipsește din panoplie.

3

Strâns cu ușa de propria voce – presată din toate
părțile –
ai învățat să ierți cuvintele care nu pot fi
salvate. Acum ai ocazia să tratezi poemul ca pe o
afacere în care experimental să nu ocupe un
nivel superior, iar înfricoșătorul potențial de
adrenalină să se închidă într-un con de umbră.

4

Te consideri povestitor exuberant – aleatoriu.
Îndrăznești să privești lucrurile altfel. Respecti
noul job și planul diabolic al căderii în
ispită. Într-o zi o să te vadă Dumnezeu așa
cum ești: arogant
cinic
mizantrop. Un cotlon înhățat de noapte.
Extravaganța ta începe să ia forma unei
maladii incurabile.

5

Nu te sfii
megaloman fără prescriere,
să vrei din poem partea ta
de hrană și de
teritoriu,
ciobire a statuii în
sălbatecă ascensiune în costumul
de clown.

6

Numai Dumnezeu te poate pedepsi. Cariera, atent
șlefuită
rămâne în suspans, cu practica uzuală a frustrării
trecute de prima tinerețe. Încă o biografie vândută în
cuvinte din subsolul umbros și umed al unei ciudate
celebrități.
Reconciliere pe un efort de imaginație egal
cu zero.
E momentul să fii mai inventiv în
ambalajul corporatist al truției cu grimase de
box office.
Așa că pune căpăstru arhivei secrete cu o broderie de
mătase și fă-i o plecăciune nesfârșită
personajului rămas acasă
să spele rufele murdare.
Inventează-ți apoi o altă identitate la care
lumea să se supună ca unui zvon de
atentat la
pudoare.

7

Harul, scăpat de eutanasiere,
rămâne pe mâini bune. Vehicul spre trecut, fragilă,
socializare, omagiu rănit din ultima
alfabetizare fără frâu a
ploii de la masa de direcție a
canonului.

8

Temă de talk-show. Viață fără perspectivă: secrete,
obsesii, jocuri de glezne. Intrare alandala în sistem,
fără coloană vertebrală, fără idei, fără jenă.
Moștenirea, ca lovitură de grație. Vârful
aisbergului e în cârje. Adevărată e numai frica
de luminile rampei.

9

Într-un spectacol media cu melodicitate lăncedă
ești mimul fără noimă al deconspirării
grației în așteptarea demonizării.
Ochiul, atotvăzător
cere ajutor unui greier
lângă gura criptei
cu privilegiul dulci.

10

Imitatio Christi. Poezia ridică vâlul dezbinator
de pe fața sumbră a realității. Curajul mărturisirii
egal cu al rezistenței. Pledoarie în ritm de rugăciune.
Pierdere și salvare. Un ochi râde, un ochi plânge.

11

Te forțezi să te lupți cu proprii demoni. Crezi că
nimic nu este năclăit sau veșted. Ești ca o societate
de consum căzută în capcana superiorității. Vrei doar
bunătațile de protocol fără menajamente.
Minunea de care ai nevoie are nasul fin în bezmetică
atitudine clinică.

...Un mecanism cu două viteze simultane

V

Viața literară de la noi seamănă cu un mecanism bizar care se deplasează cu două viteze în același timp. Centrul și provincia. Sau, mai precis, ordinea de valori a centrului și, pe de altă parte, ordinea de valori a diverselor provincii.

La o privire grăbită apare riscul unei confuzii pe care țin să o relievez pentru a încerca să o înlătur: *centru* nu are neapărat o conotație geografică, prin *centru* nu înțeleg strict capitala, *centru* în accepțiunea de aici cuprinde toate zonele care ascultă de reperi valorice adevărate, cum ar fi criticii de autoritate, revistele și editurile care contează, premiile literare în stare să impună un nume etc. Iar *provincie* înseamnă toate manifestările literare care se mențin fără speranță în marginalitate și derizoriu. Drept care *centru* putem întâlni peste tot în țară și *provincie* – la fel. Așadar, aducem în discuție centrul și provincia din literatură care uneori coincid, altele nu coincid cu centrul și provincia din geografie. Deși mulți operează cu această echivalare pripită, a locui în provincie este totuna cu a fi scriitor provincial /de mână a doua și, pedalând pe ea, pun ștampile de care cu greu se poate scăpa.

Sunt, îndrăznesc să spun, un veteran al ambelor medii și naveta fizică între cele două universuri îmi creează avantajul de a le cunoaște îndeaproape, din trăite, din pățite, nu din auzite, de a ști cum se văd unii prin ochii celorlalți și invers.

Mi-e atât de familiară, de pildă, atitudinea celor aparținători centrului față de provinciali: privirea de sus, neîncrederea (transformată nu rareori în aroganță) că, literar, ceva într-adevăr serios poate apărea acolo, în afara cercului lor de influență, convingerea lor (care se străvede chiar și când este mascată sub o pojghiță de politete ori de farmec intelectual) că ei fac și desfac totul, iar cei de acolo sunt niște bieți naivi, niște

GABRIEL CHIFU

zăpăciți care aleargă singuri, în afara pistei, în afara stadionului, nimeni nu-i ia în seamă, nimeni nu le înregistrează rezultatele, nimeni nu le omologhează eventualele recorduri.

După cum îmi sunt familiare și obiceiurile, metehnele provinciei: felul cum maimuțăresc cei de acolo și compromit ideile mari (orice reuniune de cartier devine din perspectiva lor „festival internațional”, ei înființează „universități”, „institute” și împart titlaturi strivitoare, ei se gonflează, își ridică singuri statui, decemează lejer o grindină de premii care să le certifice genialitatea), felul cum simulează ei limbajul critic neologic, ca și limbajul poeziei, într-un *vertige* verbal care te lasă perplex, felul cum povestesc ei despre „conspirațiile” menite să le blocheze meritata ascensiune, felul cum întorc ei spatele ierarhiilor literare autentice dacă sunt refuzați de aceste ierarhii și, într-un autism desăvârșit, instituie propria ordine total desprinsă de realitate, propria lume falsă, răsturnată etc., etc.

Evident, această desincronizare, această dublă măsură, această deplasare a mecanismului literaturii cu două viteze deodată creează neliniște și schizofrenii. Dar nepotrivirea dintre centru și provincie nu este singura sursă de tensiune. Sunt și altele, de neignor. Exemplu – diferența/diferențele dintre tineri și bătrâni, dintre modul cum concep literatura generațiile consacrate (expirate?...) și modul cum o văd noii veniți, care au tendința să înceapă număratoarea, calendarul de la ei și care împart note, sentințe cu o nonșalanță invers proporțională cu opera personală. Despre aceasta, un accent, altă dată.

Politica lui Bartleby

T

Trebuie să ne repunem la nesfârșit, încontinuu, această întrebare: în ce constă, de fapt, *esența democrației*? Altfel spus: există momente privilegiate și momente secundare ale democrației? Ce anume trebuie să privilegiem în trăirea democrației: *constituirea puterii* sau *exercitarea ei*?

Cele două „momente” ale procesului democratic nu pot fi, evident, separate. Dar între ele există nu numai o discrepanță, ci și o enormă *asimetrie*. Constituirea puterii (și reconstituirea ei, la intervale fixe sau ori de câte ori este nevoie), adică *alegerile*, țin doar un moment, atârnă de o clipă, trec imediat, deși numai atunci se manifestă suveranitatea de fond a cetățenilor, care apoi este imediat uitată, reprezentantul ocultând în totalitate reprezentatul, „semiotica” politică acaparând totul (la fel cum se întâmplă și în cazul semnalului de televiziune: numai semne desprinse de real, în *locul* realului: tocmai de aceea merg cele două atât de bine mână în mână).

Totul depinde, atunci, o clipă, în exclusivitate de cetățeni. Temporal și istoric, alegerile sunt cheia de boltă a regimurilor democratice. De ele depinde, cum spuneam, constituirea puterii. Constituirea are o legătură nu doar de familie semantică cu Constituția. Alegând, noi re-constituim statul. Suntem, cum spune Toni Negri, „forța constituantă”, forța care constituie, care produce puterea, dar pe care puterea, *derivată, produsă*, o face repede, imediat, pe loc uitată, o *acoperă*. Politicul se autonomizează și uită imediat și în permanență de realitate nu în mod accidental, ci esențial: democrația urăște tirania, despotismele, deci și ceea ce Hannah Arendt (în *Adevăr și politică*, din *Între trecut și viitor*) numește „forța constrângătoare a adevărilor factuale”. Manifestarea (și reamintirea) forței constituante de putere este, așadar, ocultată, *durează prea puțin* și este făcută să treacă repede, să se manifeste direct și *cât mai simplu*. După

Parlamentul și președintele (I)

BOGDAN GHIU

mine, deci, esența primă, dacă pot spune așa, a democrației ține de *momentul alegerilor*, care fac posibilă exercitarea (ulterioară, dar continuă) democratică a puterii.

Numai că acest moment secund al „esenței democrației”, exercitarea democratică a puterii, durează tot timpul și, mai ales, tinde să se îndepărteze de „clipa zero”, de momentul originar al constituirii puterii (alegerile, și așa devastate de campaniile electorale), să-l facă uitat. Îi întoarce, literal, spatele.

Iată de ce consider că momentul originar, de „primă” esență, al democrației, în loc să fie permanent simplificat, pentru a putea fi cât mai bine ocultat, ar trebui, din contră, să fie *complicat*, să *dureze mai mult*, să parcurgă un traseu *mai lung*, mai *filtrat*, pentru a-i face pe cetățeni să reflecteze mai intens, în etape, să-i facă să se preocupe, să muncească la *producția de putere*, în loc ca aceasta să-i fie pur și simplu sustrasă, șterpelită, *reprodusă*: o simplă scamatorie, un truc de iluzionism sub cupola cercului vieții publice. În momentul de față, alegerile sunt un fel de „*racket*” în fugă, de pe motocicletă, al voturilor, de delapidare a lor: durează prea puțin, sunt prea directe, pot depinde de capricii și de fluctuații de moment, sunt hazardate.

Ar trebui să stăm mai mult și să avem mai multe și mai complicate de făcut în *cabinele de vot*: atunci, nu înainte, când suntem pradă persuasiunilor electorale, adică minciunilor și manipularii, când candidații vor să ne farmece, să ne vrăjească, și nici după, când puterea, odată constituită, se autonomizează și uită de noi, își uită „genitorii”. „Extemporalul” electoral ar trebui să fie mai lung, iar „tema”, formal, mai complicată. Trebuie să *muncim să alegem*.

De-a uninominalul

BOGDAN TEODORESCU

Chiar dacă uninominalul nu este și nu poate fi soluția magică a tuturor problemelor societății românești sau, dacă nu ale societății măcar ale clasei politice, introducerea sa este un pas înainte. Care însă nu se va simți imediat, nu va avea consecințe minunate din prima clipă și nici nu va duce la mult comentata regenerare a politicianului român, la înlocuirea sa cu unul mai bun, mai drept și mai aproape de popor. De ce nu? Fiindcă pe listă sau uninominal partidele vor merge cu cei pe care îi au în dotare, nu cu extraterestri, elvețieni sau îngeri. Iar cei pe care îi au în dotare sunt tot cam aceiași. Sistemul de vot nu schimbă omul și nici listele de priorități ale partidelor decât pe termen mediu sau, cel mai sigur, pe termen lung. Atunci de ce este un pas înainte? În primul rând, fiindcă se va schimba tipul de relație între parlamentar și alegător. De vreme ce, din patru în patru ani, parlamentarul se va prezenta în fața acelorași oameni din colegiul său uninominal pentru a le cere

Politica la zi

votul, el trebuie ca în decursul mandatului să le devină cunoscut, util și chiar plăcut alegătorilor. În același timp, datorită existenței unui parlamentar ales direct de cetățenii dintr-un colegiu mult mai mic decât județul, un parlamentar mai ușor identificabil și mai ușor responsabilizabil, s-ar putea ca dialogul civic dintre alegători și ales să capete o consistență sporită și să ducă la o întărire a participării cetățenești la politică și a politicii la realitățile comunităților. Mult... În parlamentul viitor vom auzi mult mai clar vocile și nevoile comunităților, fiindcă parlamentarii așa își vor câștiga încrederea alegătorilor și, implicit, așa își vor câștiga viitorul mandat. Politica va părăsi Bucureștiul și va migra spre colegii, va înceta să fie doar o afacere a câtorva sute de inițiați și va include deja mult mai multe persoane. Vor fi slăbite partidele, va fi slăbită conducerea lor centrală, dar vor fi întărite structurile locale și vor fi întăriți liderii acestora. Votul uninominal pentru președinții de consilii județene va contribui și mai mult la această descentralizare a politicii.

E de văzut dacă metoda uninominală aleasă va fi funcțională și în ce măsură va afecta ea echilibrul de pe scena politică. Este cert că partide ca PRM, PC sau PNG sunt afectate de legea de curând adoptată, dar, de asemenea, trebuie văzut cât va pierde UDMR-ul sau dacă un partid cu structura PNL-ului va ieși bine dintr-o confruntare în care favorizate sunt partidele de mase de tip PSD și, mai nou, PD-L. Oricum, la felul în care această lege este configurată, sunt foarte puține șanse să apară partide noi care să conteze în viața politică.

Dacă eventualele contestări ale proiectului nu vor avea succes, asistăm la un prim moment important de cotitură în realitatea politică românească, schimbările urmând a se vedea atât la nivelul reprezentării și acțiunii politice, dar și la nivelul alegerii candidaților, la cel al discursului și al modului în care se va desfășura campania electorală. O frumoasă lume nouă se deschide în fața noastră. Nu trebuie însă uitat nici o clipă că tot noi o populăm.

Conservatorism în stare pură

Am încheiat articolul meu precedent cu afirmația despre conservatorismul „oamenilor de cultură”, în rândurile cărora am îndrăznit a mă considera și pe mine, fapt de oarecare mirare. Și încă una dublă, pentru că eu mă consider un simplu cititor care fac unele comentarii în câmpul culturii, al literaturii și artei – mai ales literare – și, apoi, pentru că prin criticismul care m-a consacrat, uneori în defavoarea mea, eu par a refuza ceea ce îmi este transmis pe firul unei tradiții. Or, nu e chiar așa; critica și liberul examen au constituit unele dintre cele mai frumoase legații ale vechii noastre culturi din era sa liberală de dinainte de comunism și care a străbătut și acel deceniu tulbure, de tranziție la totalitarism, 1938-1947, pe care eu l-am apucat, în care mi s-au cristalizat unele opțiuni nici până azi abandonate și pe care le-am slujit ca eseist, ca traducător și, nu în ultimul rând, ca autor de literatură de imaginație.

O observație pe care am făcut-o des, pentru că se verifică în timp și în cele mai variate spații, e că nu există un conservatorism în stare pură: în cultura noastră politică și literară, Maiorescu a fost un conservator consecvent (dar și un liberal ca mentalitate), în acțiunea publică a fost și un revoluționar care a căutat să impună o nouă direcțiune a Adevărului în știință și a Esteticului în artă. Tot un conservator prin formația clasică (profesor de limbi moarte), dar, ca și Maiorescu, un liberal în acțiunea sa și ca mentalitate a fost E. Lovinescu, promotor al „modernismului” și istoriograf al triumfului liberalismului politic. În schimb, Ibrăileanu, socialist în tinerețe și revoluționar politic, fie și în forma mai temperată a „poporanismului”, a fost un retrograd în orientarea estetică, un neînțelegător al modernității pe care celălalt o acceptase ca pe o totalitate istorică.

(Un caz relativ ciudat, dar nu extrem de rar în concertul vremii, a fost Mihail Dragomirescu, esteticianul și criticul literar pomenit acum mai mult pentru virtuțile sale negative, de neînțelegător al literaturii mai noi și de legislator sistematic în cadrele unei „științe a literaturii”. El a fost inițial un junimist, cu maximă apropiere de T. Maiorescu și de cercul *Convorbirilor literare*, pe care le-a și condus o vreme sub aspect literar; ca și maestrul său, s-a manifestat în spirit ca un liberal, trecând apoi sub steagul lui Take Ionescu și în sfârșit la *Viitorul* încă mai marcat liberal. Și, totuși, el și-a încununat opera filosofică prin Integralismul în care, spun cei foarte puțini care l-au citit, ar fi pus bazele teoretice ale legionarismului – în fapt, fără să vrea, ceea ce i-ar fi smuls tardive regrete până la lacrimi.)

Dar toate aceste lucruri ciudate, minu-

nate, s-au produs în era liberală, ele constituind pe atunci normalitatea. Acuma nu se întrevide o întoarcere la ele, mentalul popular și cel „intelectual” ar trebui nu reeduate, ci pur și simplu educate. Pentru că, după Eliberarea post-decembristă, majoritatea acestora, la care s-au adăugat și „filosofii” (care nu existau înainte) s-au îndreptat spre soluțiile falimtare ale Istoriei în genere, dar și ale Istoriei noastre: țărănism, socialism, legionarism, trăirism, în fine, conducerea autoritară, practic vorbind dictatorială, cu înclinații spre totalitarism. Numai că, pentru a îndepărta aceste umbre nefaste ale trecutului nu e de ajuns instituirea unui climat de libertate, ci o întregă politică pomică de sus pentru a se promova democrația, cu etapa obligatorie: liberalismul, așa cum a existat timp de un secol în vechea Românie.

Odată cu comunismul s-a produs o catastrofă fără precedent. Nu o simplă

zular lui Marian Popa, întrucâtva aparte, ca autor al unei uriașe și foarte prețioase *Istorie a literaturii*, care la prima vedere nu-și lasă detectabil caracterul șaiyecist, motiv pentru care a părut colegilor săi de generație o operă scandaloasă, mai mult provocatoare. Dar un alt exemplu semnificativ dintre cele care ne stau la dispoziție este cel al lui Ion Simuț, mai tânăr decât precedentul și care face parte dintr-o serie de cărțurari formați selenar, pentru care ce s-a scris în comunism reprezintă un câștig, oricum, și el trebuie reținut. Or, în calitatea sa de profesor, Simuț înclină spre ideea de model ferm, de canon, care de fapt nu aparține lui E. Lovinescu și succesiunii acestuia, adică obligația revizuirii.

Dar aceste două cărți sunt opere de judecăți libere, spontane, fără sprijinul vreunei instituții care să le poată „impune”, mai ales prima. Cele mai multe încercări de a bloca revizuirea necesară și a reface,

răsturnare, ci o siluire a conștiințelor cu salvarea doar în oportunism, în fals și minciună. Și, în acest climat, au fost educate două-trei generații, de fapt malformate fără speranțe. Siberia Spiritului, acea foarte justificată caracterizare pentru o întregă eră, a cunoscut unele schimbări în bine, unele accidente fericite și reveniri, unele mutații în politica Partidului. De ele s-a profitat, dar recunoscându-li-se caracterul excepțional, încât nu poate fi celebrată ticăloșia pentru că n-a fost absolută și nici luat ca reper profitul pentru totdeauna a ceea ce, în anumite circumstanțe, a fost mai puțin ticălos.

În clipa de față, cei chemați să aducă la normal literatura și climatul ei verificat în trecutul non-totalitar sunt scriitorii valoroși, dar mai ales criticii din generația '60-istă care dețin pozițiile cheie ale procesului cultural în aproape douăzeci de ani de libertate. (Am amintit de ca-

nu din spirit de frondă, tabelul valorilor (numit acum „canon”) vin de la universitari, de la oameni de prestigiu care își închipuie, ca M. Zăciu, că se poate publica o carte de acest fel, concepută și chiar redactată în comunism, acum, în regim liberal. Și eșecul acestei monstruoșități la care profesorul clujean a luptat până la ultima suflare a vieții nu i-a descurajat pe alții.

Eugen Simion, cu o întregă echipă, se străduiește în același sens și, după atâta amar de vreme, dicționarul său de scriitori români nu s-a încheiat; cu fiecare volum în plus, el își sporește sigur anacronismul. Printre cei care au făcut o carieră nemeritată în comunism, Ion Rotaru are la activ o istorie a literaturii române pe care într-o variantă post-decembristă, aranjată pentru circumstanță, el a dus-o la patru masive volume [mai exact cinci, n. red]. După care și-a

dat duhul. A participat la „lansare” și apoi s-a întors acasă și a închis ochii pe veci... Un erou, în felul său. Un erou al credinței că după decembrie 1989 a avut loc o simplă schimbare în sensul rotației de cadre, așa cum practica tovarășul Ceaușescu, dar că sistemul a rămas în picioare și ești „bun” cu orice produs care-l servește.

Și Dumitru Micu își amplifică o istorie mai veche. La felul său de a scrie va trece cu mult de volumul IV și, dacă Pronia Divină îi va mai dăruia câțiva ani, va ajunge la zece volume cu certitudine. Și el este un „cadru” universitar, ca și Irina Petraș și alții de la care generațiile mai recente așteaptă „îndrumări”... Și ne mai mirăm că cei foarte tineri au întors spatele unei întregi literaturi cu istoriografii și criticii ei cu tot!

Exprimându-mi acest soi de nedumeriri și mari îngrijorări, căci spiritul meu conservator nu se împacă cu nihilismul ca soluție generală în cazul unor erori ce pot fi corectate, m-am ales cu replica unui prieten care nu e nici critic, nici autor de scrieri belestristice, ci lingvist, destul de atent la cele ce se petrec în literatura noastră:

- Cum ai vrea să-și „revizuiască” opțiunile artistice, și s-o facă în public, din moment ce toți acești oameni de treabă și-au edificat o carieră, și-au stabilit o reputație observând și comentând entuziaști erupția în literatură a unui Fănuș Neagu sau Adrian Păunescu, au asistat și au admirat performanțele kilometrice ale unui Paul Anghel, l-au distins pe Marin Preda de I. Lăncrăjan și i-au privit extatic pe un Geo Bogza sau G. Călinescu? Primul lucru pe care s-au grăbit să-l facă a fost să susțină că în comunism n-a fost așa rău, că s-au scris și opere bune și s-au revelat scriitori mari.

Politica actuală de apărare și menținere a patrimoniului nostru național, provenit indiferent de la cine, se prelungește prin acțiunea simplă a profesorilor care-și fac datoria: apar anual zeci de teze de doctorat, de licență, de masterat care nu pot decât să „valorifice” clasici de-a valma și capodopere cu duimul, omologate prin comentare. Ele depășesc fatalmente un canon, orice fel de canon care e prin firea lucrurilor restrictiv și care exclude ideea revizuirii de tip lovinescian. Aceea pe care o vede posibilă Ion Simuț printr-o frumoasă contrazicere.

Ca să nu mai spun că acțiunea marelui critic a fost firească mentalității predominante pe vremea lui și, așa cum s-a văzut mai târziu, nu a fost marcată de negativism. Pe când, acum, trăim urmările unui fapt fără precedent în cultura noastră prin ocupație sovietică și impunerea unui regim tiranic, ceea ce conferă revizuirii alt rol, nu doar mult mai vast, dar și cu altă semnificație: una reparatoare și restauratoare.

„Cuvintele sunt întinse între senzualitate

IRINA BUDEANU

Anamaria Pop, am putut dialoga cu marele scriitor despre condiția artistului în societate, despre piesa montată la Comedie, dar și despre opțiunile unui intelectual veritabil.

– *Fiecare interviu este o provocare. Pentru că intri într-o lume necunoscută și încerci să atingi esența unui om. Iar când acest om se numește Péter Nadas, scriitor și intelectual de atitudine, emoția este autentică. Ce înseamnă pentru Péter Nadas cuvântul literatură?*

– Foarte mult timp, decenii la rând, cuvintele le-am folosit doar, astfel că nu mi-am dat seama cât de mult înseamnă ele pentru mine. Aș putea să spun că totul în viață. De cincizeci de ani stau în camera mea, printre cărți, și analizez cuvinte. Asta nu înseamnă că înainte nu m-am străduit să clarific semnificația și proveniența lor, valoarea de întrebuițare în cadrul limbii mele materne sau, comparativ, în alte limbi. Privind înapoi dintr-o limbă străină, omul își percepe cuvintele limbii materne, expresiile uzuale, caracteristicile gramaticale ale acestora într-o plasticitate incredibilă, nu în ultimul rând aude muzica autonomă a limbii materne. Descoperă că aceste cuvinte au nu numai o istorie, o semnificație, un domeniu anume în care sunt folosite, nu numai etimologie, filozofie și sociologie, ci și faptul că, într-o strânsă interdependență cu aceste aspecte, cuvintele sunt forme muzicale care sună independent, uneori foarte arbitrar – această dualitate le conferă forța expresivă. Parcă ar fi întinse, asemenea unui arc, între senzualitate și rațiune. Nu mi-am dat seama mult timp de semnificația pe care o au cuvintele în viața mea poate și pentru faptul că mai degrabă și-n în primul rând m-au interesat propozițiile, m-am preocupat de cuvinte din punctul de vedere al propozițiilor. M-am ocupat de rostul narațiunii, de calitatea acesteia, raportarea mea la cuvinte fiind subordonată acestei preocupări. În primele decenii ale scrisului am considerat ritmul și semantica propozițiilor la fel cum consideră fizicienii atomul. E-n regulă, mi-am spus în sinea mea, este adevărat că elementele constitutive ale propoziției au, la rândul lor, elemente constitutive, să spunem: protonii, neutronii, dar narațiunea, pofta de a povesti, acțiunea sunt cele care conferă un orizont mai larg, iar mie nu-mi este permis să pierd din vedere tocmai acest orizont mai larg. Când omul îmbătrânește devine mai perspicace, își dă seama că într-o cultură maniera poveștii, a acțiunii, a narațiunii este cel puțin la fel de convențională ca semnificația cuvintelor, iar descoperirea acestui fapt lărgeste și mai mult orizontul. În ultima vreme, fie că mă ocup ore-n șir de un singur cuvânt, fie că mă ocup ore-n șir de semnificația și valoarea unor structuri care depășesc mult ce-mi oferă unele cuvinte și propoziții prin semnificațiile, interdependențele și formele lor muzicale.

– *M-au impresionat alegerile pe care le-ați făcut în viață. În viața personală și în viața de artist. Cum ați reușit să vă păstrați libertatea interioară într-un regim atât de opresiv și restrictiv cum a fost cel comunist?*

– Nu-mi face plăcere să vorbesc despre comunism, asta pentru că nicăieri n-a existat comunism, nemaivorbind că pot număra pe degetele celor două mâini câți comuniști am văzut de-a lungul vieții mele. E adevărat, nici numărul creștinilor pe care i-am văzut nu e mai mare. Dar am avut norocul să văd diverși mici dictatori de filiale care apoi au înghebat și au menținut ambele dictaturi. Fie că-i vorba de dictatura fascistă, fie că-i vorba de dictatura comunistă, uneori aceleași persoane în ambele dictaturi, una după cealaltă, prin asta punând chiar bazele continuității celor două dictaturi din secolul XX, foarte diferite una de cealaltă. Când din carierism, când din servilism, când sub

efectul presiunilor, când din lașitate, când în mod voluntar, copleșiți de mândrie, cu cântec înainte, când scrâșnind din dinți și blestemând, când efectiv pur și simplu din plăcerea conferită de trădare, ură, crimă. Se mai întâmplă și asta. Dacă între cetățenii unei societăți diferențele sociale și educaționale sunt prea mari sau dacă aceste diferențe tocmai lipsesc – motiv pentru care societatea nu este suficient de structurată din punct de vedere social, în schimb a atins un nivel ridicat al tâmpeniei –, ei bine, într-o astfel de societate viața devine haotică, iar cetățenii, în masă, încep să-și dorească politica unei mâini de fier. Încep să-și dorească o persoană care să facă ordine conform unui principiu tocmai atrăgător. Îl și găsec îndată pe dictator în persoana unui nebun. Acesta fură ceva de la unii și-l oferă repede celorlalți. Ambele dictaturi ale secolului XX sunt fundamentate pe principiul egalității, ele fiind concretizate în detrimentul libertății individuale. Pentru prima dată în istorie apar societățile perfect nearticulate ale maselor. Prin asta, ambele dictaturi le-a reușit să anihileze pentru lungi decenii, fraternitatea. Motivul pentru care în aceste noi democrații central-est europene este atât de spectaculos efectul distructiv al capitalismului constă tocmai în faptul că între cetățenii acestor societăți perfect nearticulate nu funcționează nici măcar sentimentul solidarității, ci exclusiv egoismul dement regăsit în formele de comportament specifice micii țărăni și micii burghezii, interesele de moment și sfânta corupție.

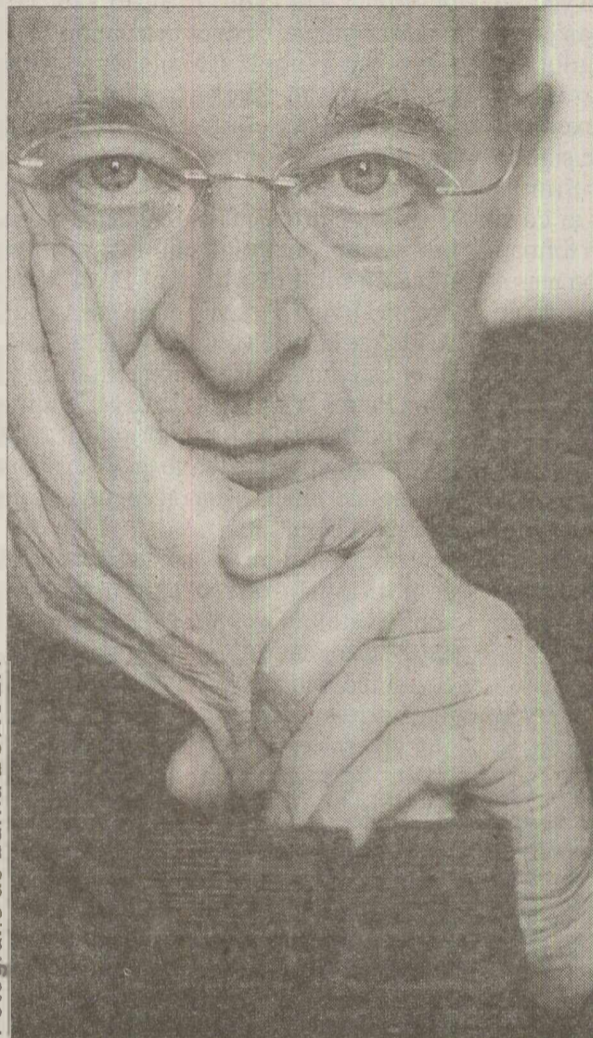
– *În 1968 v-ați împotrivit demenței comuniste, ați renunțat la presă și v-ați retras într-un mic sat de pe malul Dunării. A fost aceea experiență hotărâtoare pentru scrisul și viața dvs.?*

– A fost o decizie care mi-a influențat întreaga viață. N-aveam serviciu, n-aveam locuință, textele mele nu erau publicate, m-am trezit subit că n-aveam nici un fel de venit, prin urmare nu puteam să decid altfel. Tocmai mă plimbam într-un parc din Budapesta cu soția marelui scriitor Miklós Mészöly, prietenul și maestrul meu, cu Alaine Polcz, originară din Ardeal, un psiholog de prestigiu, și am întrebat-o ce să fac? A ridicat din umeri, a zâmbit puțin, de parcă situația mea ar fi o bagatelă, apoi mi-a citat un vers din Biblie... că nici păsările cerului nu întreabă ce să mănânce, ce să bea, totuși Dumnezeu le dă să

Împreună cu George Mihăiță

Fotografie de Barna BURGER

Am avut privilegiul să-l întâlnesc pe Péter Nadas la București, la premiera *Înmormântarea* – piesă care face parte dintr-o trilogie, alături de *Curățenia* și *Întâlnirea* –, pusă în scenă la Teatrul de Comedie de regizorul Bocsardi Laszlo. Se afla pentru prima oară la București, fiind însoțit de excelenta traducătoare a operei sale în limba română, Anamaria Pop. Un intelectual distins, rafinat, cu o expresivitate remarcabilă, care nu putea veni decât dintr-o experiență intensă de viață. Citind mai apoi eseurile sale apărute în revistele „Observatorul cultural” și „Dilema veche”, dar și romanul *Sfârșitul unui roman de familie*, apărut în 2001 la Editura Polirom, am înțeles de ce este o personalitate atât de specială. Pentru că toată existența sa – autorul s-a născut în 1942, la Budapesta – a stat sub semnul asumării libertății de gândire, oricât de mari au fost costurile acestei atitudini. Nu a admis compromisurile morale și a respins cu fermitate pactul cu diavolul comunist. A intrat în lumea culturală ca jurnalist și fotoreporter, dar, când a simțit că drepturile omului sunt grav încălcate, iar Ungaria se afunda în dictatura comunistă, a renunțat să mai scrie în ziarele comandate politic și s-a stabilit într-un mic orașel din Ungaria. Se întâmpla în 1968, când trupele Pactului de la Varșovia au invadat Cehoslovacia. Dacă debutul său din 1967 cu volumul de povestiri *Biblia* nu a fost luat în seamă, romanul *Sfârșitul unui roman de familie*, scris în 1972, a stârnit un adevărat scandal, fiind intețis de cenzură. În prezent, acest roman a ajuns la a șasea ediție și a fost tradus în peste douăzeci de limbi, iar la noi a fost tălmăcit de Anamaria Pop. Opera sa românească mai are câteva titluri de referință: *Apocalipsa memoriilor* sau *Istории paralele* (ambele vor apărea la Editura Curtea Veche, în traducerea Anamariei Pop). A primit numeroase premii, iar în 1995 i s-a decernat Premiul pentru Literatură Europeană. Grație traducătoarei sale, poeta

asemenea unui arc, și rațiune“

mănânce și să bea. Am răs amândoi de situația când omul poate să rămână fidel acestui principiu, ca fiind singurul posibil, după care eu am și rămas fidel. Evident, am dus lipsă de multe lucruri, dar mi-am recâștigat libertatea, în sfârșit am avut posibilitatea să lucrez tot timpul, or, acest lucru a fost cel mai important pentru mine, tocmai din cauza asta nu m-a interesat că sunt mai sărac decât șoarecele bisericii, la fel, că voi rămâne astfel. Nu știu cum se face, dar totul funcționa bine. Câteva țărânci bătrâne din sat au descoperit că acest „tânăr zâmbăreț“ practic nu are ce să mănânce. Așa-mi spuneau pe la spate, „tânăr zâmbăreț“. Cu acest *epiteton ornans* mi-au atribuit până și rangul de cavalier. Când era sezonul de fasole, îmi aduceau mâncare de fasole, când era sezonul de mazăre, îmi aduceau mâncare de mazăre. N-am depus eforturi să fie astfel, dar am considerat că este absolut miraculos așa cum este. De exemplu, până atunci n-am știut despre mine că tot timpul zâmbesc complezent, tocmai de aceea nici nu m-am gândit ce înseamnă în cazul omului această dispoziție pentru zâmbet.

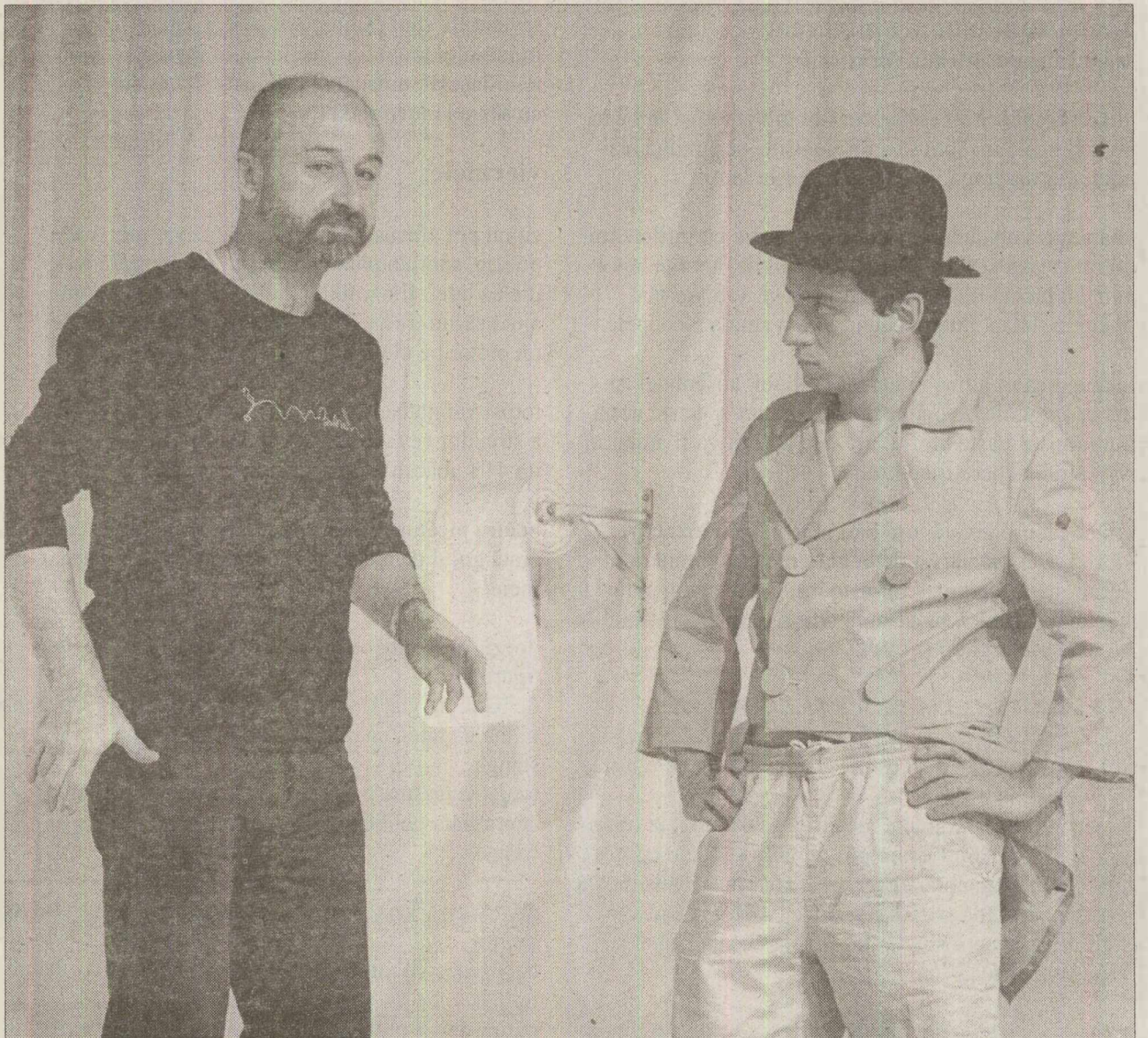
– În democrație, v-ați retras din nou într-un mic colț din vestul Ungariei. Cum se vede acum lumea din acel colț? Cât de departe suntem de valorile fundamentale ale umanității?

– Nu, nu-i tocmai așa, treaba asta s-a întâmplat cu puțin înainte de sucombarea dictaturii. Pur și simplu m-am mutat mai departe, cât mai departe de Budapesta, departe de orice citadinism, respectiv de acel haos social creat de „socialismul realist“ care avea drept scop egalitarismul și industrializarea smintită. Cum aș putea să redau concis din fața a ce anume m-am refugiat? În viața pe care am trăit-o până acum, structura societății a fost reorganizată de cel puțin trei ori. Din punctul de vedere al evenimentelor e prea mult. Iar din punct de vedere personal, omul abia dacă poate scăpa cu sănătatea teafără. Cel de-al Doilea Război Mondial a reorganizat structura societății, apoi a reorganizat-o colectivizarea, apoi Revoluția din '56, iar mai nou democrația. Consecințele unei colectivizări forțate îmbinate cu industrializarea forțată s-au concretizat în faptul că marea majoritate a țărănimii

– fost obligată să se mute la oraș, dar concomitent cu consolidarea sistemului a fost demarat și un proces contradictoriu. Pentru că marile orașe erau supraaglomerate și greu suportabile din cauza proiectării lor defectuoase, cei provenind din pătura micii țărănimii, obligată să se mute în mediul urban, și-au cumpărat mici parcele de pământ aflate la marginea orașelor și și-au construit pe ele mici cocioabe, de regulă fără autorizație și din materiale furate. La sfârșit de săptămână urcau la volanul automobilului recent cumpărat și ieșeau la aceste case – așa-zise case de vacanță –, unde nu făceau altceva decât să asculte radioul dat la maxim. De altfel, nici n-aveau altceva de făcut. Pe de o parte, acest proces a reprezentat apogeul ingeniozității umane: o răzbunare simbolică pentru tot ce li se luase, o recucerire simbolică a bunurilor furate, iar pe de altă parte, acest proces a devenit o catastrofă a structurii urbane și sociale. Nemaivorbind de catastrofa estetică în care până-n ziua de azi sunt până-n gât orașele și terenul din jurul acestora. Pe scurt: m-am refugiat din fața haosului. Cred că-i nevoie de o sută de ani de democrație să se instaureze o ordine acceptabilă. O ordine care să fie rațională, care nu aduce ofense intereselor colective și celor de perspectivă, dar în același timp corespunde și individului.

– În *mormântarea este, din punctul meu de vedere, un eseu plin de poezie și muzicalitate despre natura tragică a ființei umane. În timpul spectacolului auzeam în lăuntru meu violoncelul trist și melancolic al lui Pablo Casals. Cum vi s-a părut montarea de la București?*

– A fost un spectacol captivant, o regie perfectă. În timp ce-i admiram cu gura căscată pe cei doi actori, am uitat complet că eu sun autorul piesei. Am avut

În timpul repetițiilor la premiera *Înmormântarea*, cu regizorul Bocsardi Laszlo și actorul Dragoș Huluba

impresia că Mihaela Teleoacă și Dragoș Huluba ne-ar fi condus printr-o imensă pădure în care mai întâi ei trebuiau să descopere drumul. Într-un cuvânt, și-au însușit textul cu întreaga lor personalitate, personalitatea lor s-a desfășurat în întreaga ei complexitate, am putut-o vedea în cele mai diferite poziții fizice și psihologice, or acest lucru a fost de-a dreptul captivant.

– *Cele trei piese de teatru – Curățenia, Întâlnirea și În mormântarea – fac parte dintr-un ciclu tematic? De ce v-ați oprit și nu mai scrieți teatru?*

– Cele trei piese „trăiesc“ fiecare independent, într-adevăr există între ele o interdependență estetică. Pot fi interpretate trei seri concomitent sau chiar într-o una singură, mai lungă, interpretate fiind chiar de aceiași actori. De ce n-am mai scris teatru? Pe de o parte din motive de cenzură, iar pe de altă parte și-n primul rând din motive estetice. Pe mine nu mă interesează teatrul în care actorii n-au trup, numai cap, dar de fapt n-au nici cap, doar gură cu care rostesc sau tăifăsuiesc propoziții prefabricate. Cele trei piese reprezintă o ofertă de ieșire din acest cerc vicios. Să conectăm gândurile, monoloagele și dialogurile cu propriul nostru trup și cu toate părțile acestuia. Existența unui trup să se conecteze pe scenă cu existența celui alt trup. Pe scenă actorii să nu-și folosească trupul în scopuri reprezentative, pentru ilustrarea textului, pentru demonstrarea unor morale. Ci să creeze situații. Treaba asta acum i-a reușit lui László Bocsárdi. În ce privește spectacolele pieselor mele, până acum am avut parte doar în trei ocazii de asemenea satisfacții. Nu s-a reușit realizarea unor spectacole acceptabile, asta fie din motive de cenzură, fie că regizorii sau actorii au fost prea lași. Apoi, după un timp, m-am

plictisit.

– *În tinerețe ați fost și fotoreporter, deci, legat de modul fizic de imagine. Cât de importante sunt imaginea și muzica în teatrul dvs.?*

– Înainte de toate este imagine. În trunchiul cerebral se imprimă mai întâi conturul și forma lucrurilor, abia apoi urmează interpretarea acestora. Pe de altă parte, limba are nu numai semantică, ci și muzică, propozițiile au ritm, cu acest ritm propoziția însoțește starea fizică și psihică a persoanei care vorbește. Deși toată lumea vede acest fenomen, îl aude, îl trăiește, literatura teatrală aproape că-l ignoră.

– *În romanul Sfârșitul unui roman de familie, tradus la noi excelent de Anamaria Pop, ne vorbiți grav și profund despre minciună, frică, crimă, într-o lume bolnavă de ură. În opinia dvs. care ar trebui să fie raportul dintre memorie și uitare?*

– Fără uitare nu se poate supraviețui, în lipsa memoriei sau amintirilor nu se poate trăi.

– *După atâtea aventuri spirituale – roman, dramaturgie, eseu, publicistică – ce anume nu ați rostit încă?*

– În realitate situația este taman pe dos. Un scriitor, cu cât scrie mai mult, cu atât își extinde lista crorilor. De fapt, lista lipsurilor este nemărginită. Iar dincolo de asta este foarte probabil că există mult mai multe lucruri despre care habar nu are. Doar senzația de frustrare îi semnaleză că, iată, acolo ar trebui să fie ceva sau că este tocmai gaura neagră.

DINTRE SUITE DE CATARGE...

EMANUEL GURALIVU

mâna cum laudae: intrarea:

(un cântec pentru Jim Morrison)

nu râvnisem acest pahar. mi l-ai întins totuși să beau. mâna mea a început să zgărăie ușile. să smulgă clantele. să mă tragă în toate încăperile lumii.

mâna mea a sfârâmat ușa de la camera părinților. am intrat și ea a scris pe pereți tot felul de cuvinte. apoi am dat buzna în camera fraților mei. vroiam să-i încui în dulap. au țipat când le-am smuls pleoapele.

mâna mea m-a tras în camera iubitei. absența ei își făcea unghiile cu oja neagră. am siluit-o. peste nouă luni îmi va naște un fiu. numele lui îmi va fi arătat în vis. am lins pereții cu limba.

mi se făcuse greață. ușa băii a venit ca o mântuire dorită. aici am vărsat de la gura mea tot întunericul lumii. hârtia igienică mi-a apărut ca o femeie părăsită și steapă. mi s-a făcut milă de ea. am binecuvântat-o să aibă mulți copii și multă fericire.

mâna mea m-a tras spre debaraua cu murături și zacuscă. aici dragostea era ultimul și singurul adevăr. tot ce știu e că în mintea mea o strigam ca pe o târfă.

în capătul holului mâna mea m-a așezat în fața oglinzii. eram alb. din fiecare por al pielii sângele curgea grăbit. cu geamantanele crăpate zbârcite. mâna mea a vrut să deschidă și această ușă. ea rosti apostolic și definitiv: eu sunt singurătatea ta și cu singurătatea vine și moartea.

mâna mea nu s-a dat bătută. începu să sfâșie oglindă. o carne tot mai absentă un întuneric tot mai consistent erau arătate mulțimii entuziasmate.

mâna mea mă mușcă de gât. mă părăsi odată cu sângele. o pagină albă impenetrabilă inexpressivă și tăcerea ca un cântec de leagăn. nici un lătrat de câine.

napalm:

plouă de câteva ore și ploaia ne-a înghesuit pe toți în stații și apoi în autobuze. împins în mirosul hainelor ude mă agăț de refuzul tău. trupurile se izbesc între ele cu sunetul înfundat al cartoanelor. în coșul pieptului se adună genunchii striviți. încă o repetiție pentru naștere. sub cerul scund al umbrelor teama se aprinde ca un fulger. nu pot să închid ochii. sub pleoape cuvintele lui dostoevski își pâlpaie luminile de neon defect. iată-le, „mi-am ruinat viața într-o risipire morală în ungherul meu“. și încă o dată, „mi-am ruinat viața într-o risipire morală în ungherul meu“. plouă de câteva ore și ploaia încuie ușa după noi. în leagănul de beton vom gânguri și ne va fi bine.

un boxer cu pumnii fragili:

mă uit în jur ca și cum s-ar face lumină cât de curând. îți spui: folosesc multe cuvinte pentru că revelațiile sunt puține. aburul iese din mine învăluindu-mă într-o ceață sfântă. ninsoarea prin care mă mișc ca un boxer cu pumnii fragili e venită din copilăria mea. multe cuvinte pentru că

revelațiile sunt puține. notează și asta în jurnalul tău: te-ai înșelat te-ai înșelat te-ai înșelat. ninsoarea prin care mă mișc cu sângele încremenit.

viermele:

eu nu pot afirma că am inventat ceva. nici măcar poezia. sunt un păianjen cârpit la repezeală în pielea tatei. filozofele mele despre poezie mă ajută să-mi trec viața dintr-o mână în alta. de pe un picior pe altul. ca o minge de fotbal.

totuși vanitatea mă face să văd în carnea scofălcită a străzilor ceva mai mult. în stație când aștept să vină un 41 îmbăcsit de trupuri mă pregătesc ca un torționar pentru picătura chinezească. mama cu privirea ci îmi arată golul de lângă mine în care ar putea intra o femeie.

poezia e de vină. ea mi-a ținut loc de femeie. de țigară.

de băut. de viață. sunt un păianjen cârpit la repezeală în pielea tatei. ca o decorație îi stau pe piept în stânga.

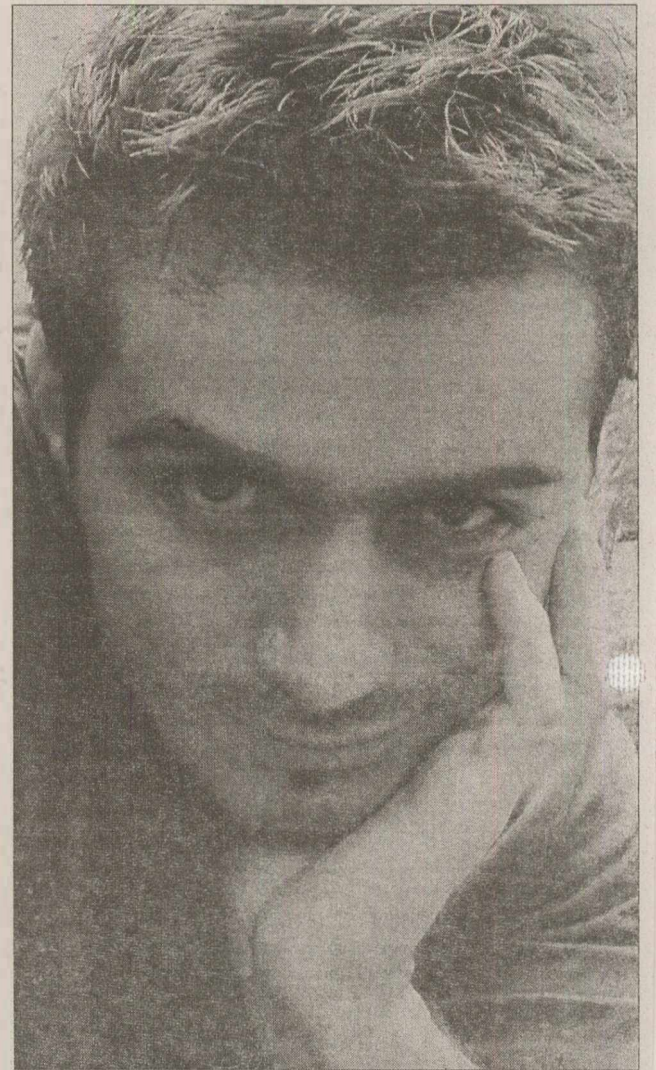
totuși vanitatea mă face să-mi dreg trecutul cu ceva căptușeală poetică izolantă fonic. voi rămâne un sedus.

pentru un vierme moartea nu înseamnă nimic. un măr sau un trup proaspăt intrat în mormânt e tot aia. dar rătăcit în părul iubitei el devine un cercel. poezia e de vină. filozofele mele despre ea mă ajută să-mi trec viața dintr-o mână în alta. de pe un picior pe altul. ca mingea de fotbal înaintea penaltiului-decisiv.

ereziile furnicii:

.....
pentru că totul s-a scris așază-te în fața paginii albe ca un turist în gulagul siberian și lasă-ți barba să crească să se întindă ca o noapte netrucată și lasă-ți ochii să spulbere nevăzutul pleoapelor în barba ta vor crește păduchi și purici miresme și vise de trup asudat barba ta va pătrunde albul paginii înrădăcinându-se apoi va veni o vreme când încăruntă și se va părea stâncoasă și suflând deasupra ei o vei scutura cu un oftat furtunos și pentru o clipă albul paginii te va ispiti
întâia oară

.....
bunicul când se satură de moarte trece pe la mine să-mi turuie aceeași poveste. cu puțin talent aș spune-o mai bine decât el. totuși acum tace. e trist. dintr-o dată se încruntă și urlă: băiete tu-mi disprețuiești bătrânețile. da, îi zic, îți disprețuiesc bătrânețile. și sunt cât se poate de calm. nu pot alunga totuși un oarecare sentiment de ridicol. ascultă la mine băiete, îmi zice, oamenii țin pumnii atât de strânși că nu le scapă nimic din ei dar nici nu mai intră; toată viața mea eu am ținut pumnii deschiși, ce venea de sus rămânea și pentru mine dar curgea și pentru ceilalți și nu-mi pare

Emanuel Guralivu s-a născut în anul 1981 la Iași. A absolvit Facultatea de Economie și Administrarea afacerilor a Universității Al. I. Cuza din orașul natal, apoi Facultatea de litere, fiind master în literatură română. În prezent este agent de vânzări la editura Polirom. A publicat poezie în revistele *Familia*, *Timpul*, *Convorbiri literare*, *Poezia*.

râu. senzația de vis m-a făcut să mă trezesc. încă încerc să-mi explic unghiile intrate în carne și durerea încordării și sângele uscat dintre degete.

.....
vreau să merg pe jos până la sfârșitul lumii voi umbla din oraș în oraș până acolo însoțit de sancho panza al meu, vicleanul alcool el va face multe minuni pentru voi:

mă va clătina mă va izbi de asfaltul stricat mă va sângera și tot el mă va ridica și voi merge printre voi proorocind slujitorul meu alcoolul mă va pune la tot

felul de încercări eu voi vedea uriași și monștri el mori de vânt eu voi vedea sfârșitul lumii el capătul sticlei golite voi merge pe jos până la sfârșitul lumii

însoțit de vicleanul alcool bunul meu sancho panza care îmi va netezi încurcatele străzi ale orașelor până acolo unde e sfârșitul lumii mele.

